

Autora: Marina A. Corrales Simón

Tutoritzat per Mercè Cortina Oriol
i Carolina Galais Gonzalez

Treball de Fi de Grau

Curs 2023-2024

ACTUACIONS LOCALS A PROBLEMES SOCIALS

UN ESTUDI COMPARAT DE L'ÚS DE LES COMPETÈNCIES MUNICIPALS EN EDUCACIÓ PER FER FRONT A LA SEGREGACIÓ ESCOLAR A REUS I LLEIDA

UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Grau en Ciències Polítiques i Gestió Pública

INTRODUCCIÓ

L'educació és un dels pilars fonamentals del benestar individual i col·lectiu. Sent la **segregació escolar** reconeguda com un dels principals reptes del sistema educatiu actual.

El **principi de subsidiarietat** reconeix als municipis, per la seva proximitat a la ciutadania, com a espai clau en la intervenció de problemàtiques socials. No obstant, la **suficiència de competències municipals** en àmbit educatiu ha estat posada en qüestió. A més, tot i l'existència del Pacte Contra la Segregació Escolar, no existeix cap recull exhaustiu de les mesures desenvolupades pels municipis signataris.

Així doncs, **Reus** i **Lleida** han estat escollides per ser localitats comparables pel que fa a dades sociodemogràfiques, índexs de dissimilitud i composició governamental en el **període 2019-2023**.

Hipòtesis: Les administracions públiques municipals de Reus i Lleida...

- ✓
1. Disposen d'un marge competencial suficient per implementar polítiques amb un impacte positiu mesurable sobre les dades de segregació escolar tot i haver pogut seguir estratègies diferenciades d'intervenció social
- !
2. No han emprat de manera completa el ventall de competències disponibles.

PREGUNTA DE RECERCA

De quina manera Reus i Lleida han emprat les seves competències municipals en matèria educativa per fer front a la segregació escolar en centres d'educació primària obligatòria en el període 2019-2023?

MARC TEÒRIC

Per **segregació escolar** s'entén la concentració en determinats centres educatius d'alumnes amb característiques socioeconòmiques o d'origen concretes, proporcionalment superior a la composició del territori on es troba (Bonal i Cuevas, 2018; Benito i González: 2007)

Actualment, l'interès acadèmic rau en les condicions d'accés de l'alumnat provinent de diferents entorns socioeconòmics i en els efectes de la composició social dels centres en l'alumnat. Així, mentre alguns autors defensen que la composició social agreujaria els desavantatges dels alumnes més vulnerables (Burke i Sass, 2013; Cañadell, 2015; Krüger, 2020; Reardon et al., 2022). D'altres consideren que és la segregació acadèmica i no la social la que tindria un efecte sobre els resultats acadèmics de l'alumnat (Carabaña, 2023).

D'altra banda, quan parlem de **polítiques públiques** ens referim al "conjunt interrelacionat de decisions i no-decisions que tenen com a focus una àrea determinada de conflicte o tensió social" (Vallès, 2006:395). Entenent que percepció d'una situació com a qüestió sobre la qual cal una intervenció pública no és neutral (Poom, 2011) sinó basada en relats històrics i representacions del context (Rizvi i Lingard, 2010:7). I que la defensa d'uns valors polítics no garanteix el desenvolupament polítiques públiques, depèn de com valors —com l'equitat— s'interpretin, i de la seva conciliació amb altres valors presents (Ibíd:71-72).

METODOLOGIA

Revisió documental:

- Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'Educació
- Llei 7/1985, de 2 d'abril, Reguladora de les Bases del Règim Local
- Llei Orgànica 2/2006, del 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya

- Pla Local d'Educació de Reus 2022-2027
- Pla Educatiu d'Entorn de Reus
- Pla Educatiu d'Entorn 2023-2024 de la
- Pla anual de desenvolupament del Pacte per a la Prevenció de la segregació escolar pel curs 2022-2023

Realització d'**entrevistes semiestructurades** a:

- Experta en segregació escolar de la Fundació Bofill
- Tècnica del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya
- Exregidora responsable de l'àmbit educatiu de la Paeria
- Exregidor en matèria educativa de l'Ajuntament de Reus
- Tècnic de la secció de planificació educativa i tècnica de l'Oficina Municipal d'Escolarització de Lleida
- Tècnica de l'Oficina Municipal d'Escolarització de Reus

CONCLUSIONS

- Les mesures desenvolupades pels municipis de Reus i Lleida posen en evidència la voluntat d'evitar que l'escola esdevingui un espai de polarització
- L'estructura de l'administració pública, i les aliances entre administracions condicionen la tria d'estratègies d'intervenció. Així, les decisions preses poden dependre més de la distribució de competències dins l'administració i els recursos dels quals es disposa que d'una motivació ideològica clara.
- Encara que a Lleida s'hagin desenvolupat un nombre considerablement superior de mesures, la línia d'actuació de Reus ha tingut un impacte sensiblement més positiu en les dades de segregació escolar publicades.

RESULTATS

COMPETÈNCIES LOCALS EN MATÈRIA EDUCATIVA	MESURES DESENVOLUPADES 2019-2023	
	REUS	LLEIDA
Promoció d'activitats i prestació de serveis públics que contribueixin a la satisfacció de necessitats i aspiracions de la comunitat veïnal (LRBRL 7/1985)	8	35
Participació en la programació de l'ensenyament (LRBRL 7/1985)	2	2
Possibilitat de dur a terme activitats complementàries relatives a l'educació en altres àmbits (LRBRL 7/1985)	18	8
Participació en el procés de matriculació en els centres del terme municipal (EAC 2006)	9	12
Aprofitament, fora de l'horari escolar, dels centres públics (EAC 2006)	5	6
Presència en els òrgans de consulta i participació (EAC 2006)	9	8
Manteniment d'edificis i instal·lacions de centres públics (EAC 2006)	3	1
Participació en el procés d'admissió en els centres que presten el Servei d'Educació de Catalunya de llur territori (LEC 12/2009)	4	8
Participació en la determinació de l'oferta educativa en àmbit territorial (LEC 12/2009)	5	9
Coordinació dels serveis educatius amb Serveis Socials per a vetllar per l'interès de l'infant (LEC 12/2009)	7	5
Promoció i aplicació de programes dirigits a alumnes de famílies d'immigrants o transeünts (LEC 12/2009)	4	2
Possibilitat d'assumir la gestió dels serveis escolars (LEC 12/2009)	2	15
Garantia de l'oferta de places suficients en els centres d'ensenyaments obligatoris i que la distribució de l'alumnat sigui equilibrada en les diferents zones educatives (LEC 12/2009)	2	11

Font: Elaboració pròpia

Tot i haver-hi un consens ampli en la concepció de la segregació i la consideració de la situació de problemàtica sobre la qual cal una intervenció pública, els municipis han seguit línies d'actuació diferenciades envers una problemàtica social compartida:

A Reus hi ha hagut una aposta clara en mesures d'educació 360, una línia estratègica que podria deure's al fet que les matèries d'educació i cultura es trobessin dins una mateixa regidoria.

A Lleida, en canvi, destaquen les accions dirigides a la informació i acompanyament de l'alumnat i famílies, un tipus d'intervenció motivada per la iniciativa de les figures tècniques en la matèria i la interpretació de les seves responsabilitats.

REFERÈNCIES

